

AVALUAR PER MILLORAR

Isabel Muñoz Moreno. *Federació de Moviments de Renovació Pedagògica de Catalunya*

Parlar del Pla d'Avaluació del Departament d'Educació des de la perspectiva dels Moviments de Renovació Pedagògica i a partir de la meua experiència com a professora de secundària implica necessàriament fer una mica d'història. Hem de tenir en compte que, en els darrers anys, l'avaluació dels centres educatius ha experimentat un avenç important, més profund en els centres de primària que en els de secundària, en els quals les pràctiques sobre avaluació han canviat poc des de fa molt de temps, malgrat que s'han fet intents de millora més o menys reeixits i que es porten a terme experiències en centres concrets que surten d'allò que és habitual.

Algunes actuacions han aconseguit canviar els hàbits i les actituds avaluadores del professorat i han afavorit la reflexió sobre el paper de l'avaluació enfront l'acreditació, cosa que ha de ser valorada positivament. Per exemple, va passar això amb el currículum variable que es va introduir amb la LOGSE, ja que cada trimestre l'equip docent d'un nivell o cicle havia de valorar d'una manera sistemàtica, amb prou informació, l'evolució del procés d'aprenentatge de l'alumnat tenint en compte els recursos, la metodologia, els continguts, l'organització dels espais, el temps i el professorat del centre, amb l'objectiu de prendre decisions sobre tots aquests aspectes i altres de referits a l'organització (agrupacions, continguts dels crèdits, accions individuals com ara tutories, entrevistes personals...) o altres accions relacionades amb els recursos de l'entorn del centre. Molt resumidament, es practicava l'avaluació interna del centre per millorar el seu funcionament, encara que potser sense seguir un procediment tècnic d'avaluació gaire formal.

En canvi, s'estaven fent avaluacions internes "obligatòries" de centres sense els recursos necessaris, sense l'adequada formació del professorat i amb un risc molt gran de burocratització. I aquest és un punt feble de la pràctica avaluativa.

Respecte a l'avaluació externa, a secundària no va ajudar gaire a millorar el que ja es feia. I això perquè no estava coordinada amb l'avaluació interna, no es basava en cap projecte del centre, no tenia en compte les dinàmiques internes (per exemple, el tema

En els darrers anys, l'avaluació dels centres educatius ha experimentat un avenç important, més profund en els de primària que en els de secundària.

En la valoració del rendiment de l'alumnat i del sistema educatiu és important donar rellevància a l'anàlisi del context social, cultural i econòmic.

transversal que s'avaluava –que en el cas del meu institut era la tutoria– i que ni tan sols es pactava amb el centre), no es buscava la complicitat dels equips docents que, per això mateix, vivíem l'avaluació amb recels i pors de ser "fiscalitzats" sense saber ben bé amb quin objectiu. Malgrat que el procediment va ser tècnicament correcte, les relacions que es van establir entre el centre i els avaluadors no eren les més indicades perquè l'institut aprofités els resultats per canviar pràctiques docents i prendre decisions de millora.

Al contrari, en alguns casos, l'avaluació externa va augmentar la desconfiança entre els professionals i l'Administració.

És evident, doncs, que l'avaluació ha d'experimentar modificacions que s'han de circumscriure en el context més ampli dels canvis que ha de viure l'educació i que han de potenciar-ne la millora i fer possible que el sistema educatiu asseguri l'equitat i la igualtat d'oportunitats per a tothom. Això passa per resituar aspectes del sistema com l'autonomia de centres i la funció del professorat, entre altres d'igual importància. Si l'autonomia de centres ha d'augmentar –com es pot interpretar dels resultats de l'Informe PISA 2003– per millorar els resultats de l'alumnat, per incrementar l'eficiència del sistema i per respondre a les necessitats formatives que la societat actual té, l'avaluació dels centres i del sistema educatiu és fonamental des de diverses perspectives.

Primerament, per la rendició de comptes a la qual estem obligats com a centres educatius vers la comunitat educativa respectiva i com a servei públic de la societat en general. En segon lloc, perquè la millora de l'educació no es pot aconseguir si la dinàmica no ens porta a la revisió constant de l'adequació als objectius finals de l'educació dels diversos factors que hi intervenen, com són els processos educatius, els recursos utilitzats, les metodologies emprades o la funció dels professionals de l'educació i de la resta d'agents educatius.

L'avaluació també hauria de complir uns requisits. En primer lloc, cal l'existència d'un pla global d'avaluació de tot el sistema educatiu i dels agents educatius en general, un pla que no ha de basar-se exclusivament en l'avaluació del rendiment de l'alumnat. L'avaluació del rendiment de l'alumnat ha de formar part, òbviament, de qualsevol pla d'avaluació, perquè en definitiva és l'alumnat el centre i objectiu de tot el sistema, però s'ha de preveure també la formació global de la persona i la seva preparació per inserir-se en la societat actual, gaudir-ne i saber enfrontar-se als reptes que se li puguin presentar (tal com diu l'informe Delors:¹ aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure junts i aprendre a ser). Per això, l'avaluació ha de recollir també aspec-

tes relacionats amb l'educació en valors o àmbits com la participació en el grup o en la vida democràtica.

En segon lloc, ha de ser un pla que avalui l'educació com el que és, un sistema, i, per tant, ha d'integrar totes les actuacions que sobre avaluació es facin en diferents àmbits i recollir en la visió global tota la informació que es desprengui de cada àmbit parcial. Ha de regular l'avaluació dels centres, però també dels programes, dels serveis educatius, de la mateixa Administració educativa i dels recursos que s'aboquen al sistema educatiu, no solament els pressupostos sinó la formació dels professionals, els sistemes d'accés, la Inspecció Educativa... i veure si incideixen, i de quina manera, en la millora de la qualitat dels centres i, per tant, ajuden a introduir canvis positius.

Des del Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu ens han presentat el *Pla d'Avaluació* que s'iniciarà aquest curs, prioritzant les actuacions adreçades a secundària per al curs 2005-2006. Crec que és un pla ambiciós, que té en compte els punts forts i febles de la situació actual i les necessitats que es detecten en l'avaluació. Alhora, respon a alguns dels temes que des dels centres educatius s'han assenyalat i que són importants per a superar els recels que els professionals de l'ensenyament tenim davant l'avaluació. El primer és donar la rellevància que mereix a l'anàlisi del context social, cultural i econòmic en la valoració del rendiment de l'alumnat i del sistema educatiu; i el segon és incloure entre les característiques del Pla la participació dels agents implicats i la transparència a l'hora de difondre la informació obtinguda.

Em sembla que implicar els professionals de l'educació i la comunitat educativa en qualsevol procés d'avaluació és fonamental per a garantir-ne l'èxit, per a assegurar que serà útil per a afavorir la presa de decisions que afavoreixin la millora de la qualitat de l'educació. Cal millorar la confiança entre qui fa o promou l'avaluació i qui és avaluat, cosa que en el cas del professorat passa per canviar les relacions entre el professorat i l'Administració educativa com a agent avaluador i també per augmentar la formació específica del professorat sobre l'avaluació. Objectius, en definitiva, que hi ha al darrere del *Pla d'Avaluació del Departament d'Educació 2005*.

La implicació dels professionals de l'educació i de la comunitat educativa en l'avaluació és fonamental per a garantir-ne l'èxit i la utilitat.

II SEMINARI D'AVALUACIÓ EDUCATIVA

Amb l'assistència d'unes noranta persones, el 21 d'octubre de 2005 va tenir lloc a Barcelona el II Seminari d'Avaluació Educativa, organitzat pel Consell Superior d'Avaluació del Sistema Educatiu i inaugurat per Francesc Colomé, director general de Planificació Educativa, i Joaquim Prats, president del Consell.

Al matí es van poder escoltar dues conferències relacionades amb l'estudi PISA. A la tarda es va debatre el funcionament de l'avaluació en les comunitats autònomes de Castella-la Manxa, les Illes Canàries i Andalusia. Es va cloure l'acte amb la presentació del *Pla d'Avaluació del Sistema Educatiu a Catalunya* previst per al 2006.

Resum de la conferència de Hans Konrad Koch Cap de la unitat per a la Reforma Educativa. Ministeri Federal d'Educació i Recerca d'Alemanya

Puntualitza que després de valorar els resultats obtinguts per l'alumnat alemany en l'estudi PISA 2000, el Govern Federal d'Alemanya i els setze *lands* han començat a introduir un seguit de mesures per a reformar el sistema educatiu, tant pel que fa a contingut com a estructura.

Exposa breument els reptes a què s'enfronta Alemanya, que són els mateixos que d'altres països de característiques similars, i que condicionen la seva política educativa: la globalització, la necessitat de tenir personal altament qualificat en el món laboral, la integració i cooperació europea, el desenvolupament demogràfic, etc.

Enumera les prioritats de la reforma del sistema educatiu alemany, que podríem resumir en: la necessitat de canviar l'actual sistema educatiu selectiu; més autonomia per a les escoles i correcta articulació de les decisions tant a escala local, com de *lands* i estatal; millora del contingut curricular i de la metodologia; promoció de l'educació en valors; creació d'estructures que permetin que cada alumne/a desenvolupi el seu potencial independentment del seu context social; potenciació de la formació del professorat i augment de la inversió en educació infantil.

Dues conferències d'experts internacionals analitzen aspectes diferents de l'estudi PISA.

Notes

1 Jacques Delors i altres. *Educació: hi ha un tresor amagat a dins*. Informe per a la UNESCO de la Comissió Internacional sobre Educació per al segle XXI. Barcelona: Centre UNESCO de Catalunya, 1996.